

Hallituksen esitys Eduskunnalle Genevessä 8 päivänä joulukuuta 2005 uuden tunnusmerkin käyttöönotosta tehdyn Geneven vuoden 1949 yleissopimusten lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Genevessä joulukuussa 2005 uuden tunnusmerkin käyttöönotosta tehdyn Geneven vuoden 1949 yleissopimusten lisäpöytäkirjan (III lisäpöytäkirja) ja lain lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Geneven vuoden 1949 yleissopimuksilla ja niiden vuonna 1977 tehdyillä lisäpöytäkirjoilla pyritään lieventämään sotien ja muiden aseellisten selkkausten kielteisiä vaikutuksia sekä suojelemaan näiden uhreja, erityisesti haavoittuneita, sairaita ja haaksirikkoutuneita sekä sotavankeja. Geneven yleissopimukset lisäpöytäkirjoineen ovat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden keskeisimpiä sopimusinstrumentteja.

Geneven sopimuksilla ja niiden lisäpöytäkirjoilla suojataan punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnusmerkit ja varataan niiden käyttö sopimuspuolten asevoimien lääkintäjoukoille, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun eri järjestöille sekä tiettyihin sopimuksissa tarkemmin määriteltyihin lääkintähuoltoon liittyviin tarkoituksiin. Aseellisen selkauksen aikana tunnusmerkkejä käytetään osoittamaan asevoimien hengellisiä ja lääkintäjoukkoja sekä muita lääkintähuollosta ja sairaankuljetuksesta vastaavia kohteita, joihin kohdistettuja hyökkäystekoja pidetään

kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisina sotarikoksina. Suojamerkit tunnustetaan ja tunnustetaan laajasti ympäri maailman, mutta ne eivät tästä huolimatta ole kyenneet kaikilla konfliktialueilla tarjoamaan riittävää suojaa. Vuoden 2005 lisäpöytäkirjalla hyväksyttiin tämän vuoksi aiempia tunnuksia täydentävä uusi, punaiseksi kristalliksi nimetty tunnusmerkki.

Suomi allekirjoitti III lisäpöytäkirjan 13 päivänä maaliskuuta 2006. Lisäpöytäkirja tuli kansainvälisesti voimaan 14 päivänä tammikuuta 2007, ja siihen oli toukokuun 2008 alussa sitoutunut 28 valtiota. Lisäpöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona Suomi tallettaa hyväksymiskirjansa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Eduskunnalle on lisäksi annettu hallituksen esitys laiksi eräiden kansainvälisesti suojattujen tunnusten käytöstä annetun lain muuttamisesta (HE 88/2008), jossa ehdotetaan lisättäväksi punainen puolikuu ja punainen kristalli laissa suojattujen tunnusmerkkien joukkoon. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti lisäpöytäkirjan kansallisen voimaantulon kanssa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	5
5 ASIAN VALMISTELU.....	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	7
1 Pöytäkirjan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön.....	7
2 Lakiehdotuksen perustelut.....	11
3 Voimaantulo.....	11
4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys.....	11
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	11
4.2 Käsittelyjärjestys.....	11
LAKIEHDOTUS.....	13
Genevessä 8 päivänä joulukuuta 2005 uuden tunnusmerkin käyttöönotosta tehdyn Geneven vuoden 1949 yleissopimusten lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	13
LIITE	
Kolmannen pöytäkirjan mukainen tunnusmerkki.....	22

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Geneven vuoden 1949 neljällä yleissopimuksella (SopS 7-8/1955) pyritään maasotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden ja sairaiden aseman parantamiseen (I yleissopimus), merisotavoimiin kuuluvien haavoittuneiden, sairaiden ja haaksirikkoutuneiden aseman parantamiseen (II yleissopimus), sotavankien kohtelun parantamiseen (III yleissopimus) sekä siviilihenkilöiden suojelemiseen sodan aikana (IV yleissopimus). Sopimusten tarjoamaa suojaa laajentamaan hyväksyttiin vuonna 1977 kaksi täydentävää instrumenttia, lisäpöytäkirjat kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta (I pöytäkirja) ja kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta (II pöytäkirja). Yhdessä nämä sopimukset ja pöytäkirjat muodostavat kirjoitetun kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rungon. Suomi on ratifioinut kaikki kuusi instrumenttia.

Geneven sopimuksissa sekä niiden I ja II lisäpöytäkirjoissa suojataan punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnusmerkit. Tunnusmerkkien tärkein tehtävä on aseellisen selkkauksen oloissa osoittaa sellaisia kohteita, joita vastaan hyökkääminen on humanitaarisen oikeuden vastainen teko. Oikeus merkkien käyttöön on varattu sopimuspuolten asevoimille, jotka voivat käyttää valitsemaansa tunnusmerkkiä merkitsemään lääkintäjoukkojaan, sairaankuljetusajoneuvojaan ja sairaaloitaan sekä hengellistä henkilökuntaansa. Lisäksi valtio voi antaa Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansalliselle järjestölle tai muille siviililuonteisen lääkintähuollon yksiköille oikeuden käyttää tunnusmerkkiä vastaavien kohteiden suojaamiseksi. Edellä kuvattuja kohteita vastaan hyökkäämistä pidetään sotarikoksena riippumatta siitä, onko tällaiset kohteet merkitty suojatuin tunnusmerkein. Tunnusmerkeillä on kuitenkin aseellisen selkkauksen oloissa tärkeänä tehtävänä mahdollisimman selkeästi ilmaista selkkauksen osapuolille, että kyseessä on suojattu kohde.

Sopimuspuolten asevoimat saavat käyttää tunnusmerkkiä edellä kuvattujen toimintojensa tunnuksena myös rauhan aikana. Lisäksi lupa merkin käyttöön voidaan rauhan aikana antaa sellaisille ensiapuasemille ja ambulansseille, jotka tarjoavat maksutonta hoitoa. Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen kansainvälisillä järjestöillä on aina oikeus merkin käyttöön.

Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansalliset yhdistykset voivat käyttää tunnusmerkkiä myös osoittaakseen kuulumistaan Punaisen Ristin liikkeeseen. Tällaisen ns. ilmaisevan käytön on kuitenkin selvästi erotuttava yllä kuvatusta ns. suojaavasta käytöstä mm. tunnusmerkin pienemmän koon avulla

Nykyisiin tunnusmerkkeihin on niiden laajasta tunnustamisesta huolimatta nähty liittyvän uskonnollisia ja poliittisia merkityksiä, minkä vuoksi niiden käyttö tietyillä konfliktialueilla on ollut ongelmallista. Pitkällisten neuvottelujen jälkeen vuonna 2005 päästiin vihdoin sopuun uuden, neutraaliksi mielletyn tunnusmerkin hyväksymisestä punaisen ristin ja punaisen puolikuun rinnalle.

III lisäpöytäkirjan mukaan sopimuspuolet voivat halutessaan valita punaisen kristallin lääkintäjoukkojensa pysyväksi tunnukseksi punaisen ristin tai punaisen puolikuun sijalle. Toisaalta punaista kristallia on mahdollista käyttää tilapäisesti vanhemman tunnuksen sijasta alueilla tai tilanteissa, joissa vanhemman tunnusmerkin käyttö olisi uskonnollisista tai poliittisista syistä ongelmallista.

Lisäpöytäkirja antaa oikeuden uuden tunnusmerkin käyttöön myös Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen eri järjestöille. Kansallisten yhdistysten on valittava punainen kristalli pysyväksi tunnukseksi silloin, kun niiden kotipaikkavaltio on näin tehnyt. Muut kansalliset yhdistykset voisivat käyttää uutta tunnusmerkkiä poikkeusoloissa tilapäisenä tunnuksena samoista syistä kuin asevoimatkin.

Lisäpöytäkirjan ratifioiminen loisi Suomelle veloitteen kansallisesti suojata punaisen kristallin tunnusmerkki. Sille olisi annettava

sama suoja kuin aiemmillekin tunnusmerkeille mm. rajoittamalla sen käyttöä vastaavalla tavalla ja säätämällä merkin väärinkäyttö rangaistavaksi. Puolustusvoimille olisi annettava oikeus käyttää punaisen kristallin tunnusta merkitsemään lääkintäjoukkojaan tilanteissa, joissa punaisen ristin käyttäminen olisi ongelmallista. Tällainen tilanne voi olla mahdollinen esimerkiksi suomalaisten joukkojen toimiessa rauhanturvatehtävissä konfliktialueella.

Punaisen puolikuun tunnusmerkin suojaamisesta on määrätty jo vuoden 1949 yleissopimuksissa ja vuoden 1977 lisäpöytäkirjoissa, mutta toistaiseksi sitä ei ole suojattu Suomen kansallisessa lainsäädännössä. Suomen kansainvälisten velvoitteiden täysimääräiseksi toteuttamiseksi myös tämän tunnusmerkin suojaaminen on aiheellista, vaikka punainen puolikuu ei olekaan Suomen puolustusvoimien tai Suomen Punaisen Ristin käytössä oleva tunnusmerkki. Punaisen kristallin ja punaisen puolikuun kansalliseksi suojaamiseksi eduskunnalle on annettu tämän esityksen kanssa yhdessä käsiteltäväksi tarkoitettu hallituksen esitys laiksi eräiden kansainvälisesti suojattujen tunnusten käytöstä annetun lain muuttamisesta (HE 88/2008).

Lisäpöytäkirjaan sisältyy myös määräys edistää pöytäkirjan ja sen säännösten tunnettuutta sopimusvaltion alueella sekä sisällyttää pöytäkirjan opiskelu sotilaskoulutukseen. Lisäpöytäkirjan muut määräykset ovat pääosin teknisiä.

2 Nykytila

Geneven vuoden 1949 yleissopimukset on saatettu Suomessa voimaan asetuksella vuonna 1955 ja vuoden 1977 lisäpöytäkirjat niin ikään asetuksella vuonna 1981. Sopimusten ja lisäpöytäkirjojen vaatima punaisen ristin tunnusmerkin kansallinen suojaaminen perustuu lakiin eräiden kansainvälisesti suojattujen tunnusten käytöstä (947/1979; "merkkilaki"). Merkkilain mukaan punaisen ristin tunnusmerkkiä saa käyttää vain siinä säädetyissä tapauksissa. Lupa tunnusmerkin käyttöön Geneven sopimusten ja niiden lisäpöytäkirjojen mukaisesti on annettu Suomen

puolustusvoimille (3 §:n 1 mom.), Punaisen Ristin kansainvälisille järjestöille ja vieraiden valtioiden kansallisille yhdistyksille (3 §:n 2 mom.) sekä Suomen Punaiselle Ristille (3 §:n 3 mom.). Lisäksi lain 4 § oikeuttaa nyttemmin lakkautetun lääkintöhallituksen myöntämään Suomen Punaisen Ristin suostumuksella luvan tunnusmerkin käyttämiseen rauhan aikana sairaankuljetusten tai maksutonta hoitoa tarjoavien sairaaloiden ja ensiapuasemien merkitsemiseen. Lääkintöhallituksen tehtävät ovat tältä osin siirtyneet sosiaali- ja terveysministeriölle. Hallituksen esityksessä merkkilain muuttamiseksi ehdotetaan, että valvontatehtävä osoitettaisiin terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle.

Merkkilain 6 §:ssä määrätään, että punaisen ristin tai nimityksen "punainen risti" luvatomasta käytöstä on tuomittava rangaistukseksi sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Lisäksi rikoslain 11 luvun 5 §:ssä säädetään tunnusmerkin väärinkäytön rangaistavuudesta silloin, kun teko täyttää sotarikoksen tunnusmerkit. Rikoslakia on toukokuussa 2008 voimaan tulleella lailla rikoslain muuttamisesta (212/2008) täydennetty siten, että sotarikoksena voi tulla rangaistavaksi niin punaisen ristin, punaisen puolikuun kuin punaisen kristallinkin oikeudenvastainen käyttö.

Geneven sopimukset ja niiden lisäpöytäkirjat luovat Suomelle velvoitteen suojata tunnusmerkit kansallisessa lainsäädännössään. Tämän lisäksi sopimukset luovat Suomelle ja Suomen asevoimille velvoitteen toimia aseellisen selkkauksen oloissa tiettyjen sääntöjen puitteissa. Näin ollen Suomen asevoimat ovat ulkomaillakin toimiessaan velvollisia kunnioittamaan Geneven sopimusjärjestelmässä määritellyjä tunnusmerkkejä ja niiden suojaamia kohteita. Vastavuoroisesti Suomella on oikeus vaatia muilta sopimuspuoilta samaa kunnioitusta. Lääkintähuollon tehtäviä hoitavia tahoja kohtaan hyökkäämistä pidetään sotarikoksena siitä riippumatta, onko kohteet merkitty tunnusmerkein, mutta merkeillä on keskeinen rooli tällaisten kohteiden erottautumisessa. Hyväksymällä III lisäpöytäkirjan Suomi sitoutuu kunnioittamaan punaisen kristallin tunnusmerkkiä samalla tavoin kuin se jo on sitoutunut kunnioittamaan punaista ristiä ja punaista puolikuuta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Geneven sopimusten III lisäpöytäkirjan tarkoituksena on ratkaista ongelma, joka on aiheutunut siitä, että vakiintuneet punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnusmerkit eivät ole kaikissa konfliktitilanteissa kyenneet tarjoamaan riittävää turvaa sopimusten suojaamille henkilöille, rakennuksille ja muille kohteille. Suomi on perinteisesti sitoutunut kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kehittämiseen, levittämiseen ja sen noudattamisen edistämiseen. Suomi toimi aktiivisesti III lisäpöytäkirjan hyväksymisen edistämiseksi ja on allekirjoittanut sen. Ratifioimalla lisäpöytäkirjan Suomi voisi osaltaan vahvistaa uuden tunnusmerkin asemaa ja edistää sen universaalisuutta. Lisäpöytäkirjan hyväksyminen ja sen voimaansaattamiseen liittyvä merkittävä muutos antaisivat myös Suomen puolustusvoimille mahdollisuuden käyttää uutta, uskonnollisesti ja poliittisesti neutraaliksi miellettyä punaisen kristallin tunnusta merkitsemään lääkintäjoukkojaan esimerkiksi rauhanturvatehtävissä silloin, kun punaisen ristin tunnuksen käyttäminen olisi paikallisten olosuhteiden vuoksi vaarallista tai muulla tavoin vaikeuttaisi suojattujen toimintojen suorittamista alueella.

Esitys sisältää ehdotuksen myös laiksi, jolla saatettaisiin voimaan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lisäpöytäkirjan tiettyjen velvoitteiden täysimääräiseksi toteuttamiseksi eduskunnalle on tämän esityksen lisäksi annettu esitys laiksi eräiden kansainvälisesti suojattujen tunnusten käytöstä annetun lain muuttamisesta (HE 88/2008). Esitykset liittyvät siten kiinteästi toisiinsa.

4 Esityksen vaikutukset

Esitys ei sisällä uusia valtionalouteen liittyviä tai muita vähäistä merkittävimpiä taloudellisia vaikutuksia. Esityksellä ei ole vaikutusta viranomaisten menettelytapoihin, eikä se vaikuta viranomaisten keskinäisiin toimivaltasuhteisiin tai valtion ja kuntien väliseen tehtävänjakoon. Esityksellä ei ole sosiaalisia tai ympäristövaikutuksia. Esityksellä ei ole arvioitu olevan sukupuolivaikutuksia.

5 Asian valmistelu

1990-luvulle tultaessa oli kansainvälisesti jo pitkään tunnustettu, että punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnusmerkkeihin liitetään myös uskonnollisia ja poliittisia merkityksiä, mutta ratkaisua ei oltu löydetty. Vuosikymmenen lopussa keskusteluissa nousi esiin ajatus yhden kansallisista, kulttuurisista ja uskonnollisista viittauksista vapaan uuden tunnusmerkin luomisesta. Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen 28. kansainvälinen konferenssi esitti vuonna 2003 toivomuksen lopullisen ja pysyvän ratkaisun löytämisestä, ja vuonna 2005 Geneven sopimusten tallettajavaltio Sveitsi aloitti tähän tähtäivät kansainväliset konsultaatiot.

Poliittiset näkemyserot, etenkin Lähi-idän kysymys, vaikeuttivat konsultaatioiden etenemistä erimielisyyksien kiteytyessä kiistaan Israelin Magen David Adom -järjestön ja Palestiinan Punaisen Puolikuun jäsenyydestä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten liitossa. Useat valtiot, Suomi näiden mukana, korostivat kysymyksen humanitaarista luonnetta ja katsoivat, että poliittiset erimielisyydet tulisi pitää siitä erillään. Magen David Adomin ja Palestiinan Punaisen Puolikuun päästyä lopulta keskinäiseen yhteisymmärrykseen tie oli auki tunnusmerkkikysymystä pohtivan diplomaattikonferenssin koollekutsumiseen Genevessä 5 - 7 päivänä joulukuuta 2005.

Neuvottelut politisoituivat myös diplomaattikonferenssissa, jossa kolmannen lisäpöytäkirjan hyväksymisestä jouduttiin lopulta äänestämään. Lisäpöytäkirja sai vaaditun kahden kolmasosan enemmistön 98 valtion äänestäessä puolesta, 27 maan äänestäessä vastaan ja 10 valtion pidättäytyessä äänestämästä. Suomi äänesti lisäpöytäkirjan puolesta yhdessä muiden EU-maiden kanssa; vastaan äänesti Syyrian johdolla muun muassa osa Organisation of the Islamic Conference -järjestöön (OIC) kuuluvista maista. Kesäkuussa 2006 Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen 29. kansainvälinen konferenssi hyväksyi III lisäpöytäkirjan edellyttämät muutokset liikkeen sääntöihin. Lisäpöytäkirja tuli kansainvälisesti voimaan 14 päivänä tammikuuta 2007.

Hallituksen esitys on laadittu ulkoasiainministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot sisäasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, puo-

lustusministeriöltä ja Suomen Punaiselta Ristiltä. Lausunnoissa esitetyt näkemykset on otettu huomioon esitystä viimeisteltäessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Pöytäkirjan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Pöytäkirjan johdanto-osassa viitataan Geneven vuoden 1949 yleissopimukseen sekä niiden vuonna 1977 tehtyihin lisäpöytäkirjoihin, erityisesti ensimmäisen yleissopimuksen 26, 38, 42 ja 44 artikloihin, ensimmäisen lisäpöytäkirjan 18 ja 38 artikloihin sekä toisen lisäpöytäkirjan 12 artiklaan. Samalla kuitenkin korostetaan, että velvollisuus kunnioittaa näissä sopimuksissa suojattujen henkilöiden ja kohteiden koskemattomuutta perustuu sellaisenaan kansainväliseen oikeuteen eikä ole riippuvainen minkään tunnusmerkin käytöstä.

1 artikla. 1 artiklan 1 kappaleessa vahvistetaan, että lisäpöytäkirja on kansainvälisöikeudellisesti sitova sopimus ja että sopimuspuolilla on velvollisuus varmistaa sen noudattaminen kaikissa oloissa. Artiklan 2 kappaleessa todetaan, että lisäpöytäkirja on aiempien Geneven sopimusten ja lisäpöytäkirjojen määräyksiä täydentävä instrumentti ja että sitä sovelletaan samoissa tilanteissa kuin näitä aiempia instrumentteja. Niissä edellytetään punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnusmerkkien kunnioittamista kaikkien aseellisten selkkausten oloissa, siis riippumatta siitä, onko tapauksella kansainvälistä luonnetta. Lisäksi merkit on myös rauhan aikana varattu sopimuksissa ja lisäpöytäkirjoissa määriteltyihin käyttötarkoituksiin. Artiklan 2 kappaleen tarkoitus on vahvistaa, että punaista kristallia tulee kunnioittaa vastaavalla tavalla.

2 artikla. 2 artiklan 1 kappaleessa tunnustetaan uusi tunnusmerkki, jonka asema ja käyttötarkoitus määritellään yhtäläiseksi punaisen ristin ja punaisen puolikuun tunnusmerkkien kanssa. Artiklan 2 kappaleessa tunnusmerkki kuvaillaan siten, että se "muodostuu punaisesta vinoneliön muotoisesta kehyksestä valkoisella pohjalla". Tunnusmerkki on kuvattu graafisesti lisäpöytäkirjan liitteessä.

Artiklan 3 kappaleen mukaan uuden tunnusmerkin käytön ja kunnioittamisen edellytykset vastaavat aiemmille tunnusmerkeille

Geneven sopimuksissa ja lisäpöytäkirjoissa annettuja. Tämän määräyksen viittauksen kohteena ovat erityisesti jo johdantokappaleessa mainitut artiklat. Näissä määrätään muun muassa, että aseellisen selkkauksen oloissa lupa tunnusmerkkien käyttöön on varattu sopimuspuolten asevoimille, jotka käyttävät merkkiä suojaamaan lääkinnällisiä ja hengellisiä tehtäviä hoitavia kohteitaan. Lupa tunnusmerkin suojaavaan käyttöön voidaan aseellisen selkkauksen oloissa antaa myös Punaisen Ristin tai Punaisen Puolikuun kansalliselle yhdistykselle sekä muulle siviili- luontoista lääkintähuoltoa tarjoavalle taholle. Edellä kuvatulla tavalla tällaisia kohteita vastaan hyökkääminen on kiellettyä ja voi tulla rangaistavaksi sotarikoksena.

Rauhan aikana tunnusmerkkiä saavat asevoimien lääkintäjoukkojen ja hengellisen henkilöstön ohella käyttää myös Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansalliset yhdistykset sekä luvanvaraisesti maksutonta hoitoa tai sairaankuljetusta tarjoavat tahot

Tunnusmerkkien kunnioittamiseen liittyy myös niiden harhaanjohtavan ja luvattoman käytön kieltö, josta säädetään erikseen III lisäpöytäkirjan 6 artiklassa.

Uusi tunnusmerkki on artiklan 1 ja 3 kappaleiden mukaisesti tasaveroinen aiempiin tunnusmerkkeihin nähden, ja sopimuspuolet voivat siten halutessaan valita punaisen kristallin asevoimiensa lääkintäjoukkojen ja hengellisen henkilöstön pysyväksi tunnusmerkiksi. Artiklan 4 kappaleessa annetaan lisäksi sopimuspuolten asevoimille oikeus tilapäisesti käyttää uutta tunnusmerkkiä silloin, kun sen käyttäminen ensisijaisen tunnuksen sijasta lisää saavutetun suojan tasoa. Sopimusmääräyksessä todetaan eksplisiittisesti, ettei sen tarkoituksena ole vähentää asevoimien oikeutta käyttää ensisijaista tunnustaan.

Lisäpöytäkirjan ratifioidessaan Suomi sitoutuisi siten ulottamaan punaisen ristin tunnukselle antamansa suojan myös punaisen kristallin tunnukselle. Samalla Suomen puolustusvoimat saisi oikeuden käyttää kansainvälisesti suojattua punaisen kristallin tunnusta omien lääkintäjoukkojensa ja hengellisen henkilöstönsä tunnuksena esimerkiksi tehtä-

vissään ulkomaisilla kriisialueilla, joilla punaisen ristin käyttäminen olisi jostakin syystä ongelmallista. Uusia velvoitteita ja oikeuksia vastaavia muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön ehdotetaan tehtäväksi muuttamalla merkkilakia sen muuttamisesta annetussa hallituksen esityksessä kuvatulla tavalla.

3 artikla. Punaista ristiä ja sen sisartunnuksia koskeva kansainvälisoikeudellinen sääntely voidaan jakaa kahteen ryhmään merkin käyttötarkoituksen mukaan. Tällöin erotetaan merkin "ilmaiseva käyttö" (*indicative use*) ja "suojaava käyttö" (*protective use*). Suojaavalla käytöllä viitataan tunnusmerkin käyttöön aseellisen selkkauksen aikana merkitsemään sellaisia kohteita, joita kohdi hyökkääminen on Geneven sopimusten ja kansainvälisen oikeuden mukaan kiellettyä, siis esimerkiksi sairaaloita ja sairaankuljetusautoja. Lisäpöytäkirjan 3 artikla puolestaan liittyy uuden tunnusmerkin ilmaisevaan käyttöön, jolla tarkoitetaan Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansallisten yhdistysten oikeutta käyttää tunnusmerkkiä ilmaistakseen kuuluvansa Punaisen Ristin kansainväliseen liikkeeseen.

Geneven sopimusten mukaan kansallisten yhdistysten on käytettävä pysyvänä tunnukseen samaa tunnusmerkkiä kuin niiden kotipaikkavaltion asevoimat käyttävät. Artiklan 1 kappaleen mukaan ne kansalliset yhdistykset, jotka ottavat punaisen kristallin pysyväksi tunnukseksi, voivat halutessaan sijoittaa sen sisäpuolelle jonkin aiemmin hyväksytyistä Geneven sopimusjärjestelmän mukaisista tunnusmerkeistä tai näiden tunnusmerkkien yhdistelmän. Sijoittamistavasta annetaan sitovat ohjeet lisäpöytäkirjan graafisessa liitteessä. Artiklan 1 ja 2 kappaleissa sallitaan sijoittaa kristallin sisälle myös "muu tunnusmerkki" silloin kun kyseinen sopimusvaltio on tällaista merkkiä tosiasiaassa käyttänyt ja antanut tästä tiedon sekä muille sopimuspuolille että Punaisen Ristin kansainväliselle komitealle ennen III lisäpöytäkirjan hyväksymistä. Nämä edellytykset täyttää vain Israelin Magen David Adom -järjestön käyttämä "Daavidin punainen kilpi".

Artiklan 3 kappaleen mukaan myös kansalliset yhdistykset voivat käyttää punaisen kristallin tunnusta poikkeustapauksissa, silloin kun punaisen kristallin käyttö ensisijaisen

tunnuksen sijasta helpottaa näiden työtä. Merkkilain muuttamisesta annetussa hallituksen esityksessä merkkilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Suomen Punaisella Ristillä on oikeus käyttää punaisen kristallin tunnusta Geneven yleissopimusten ja niiden kolmen lisäpöytäkirjan määräämällä tavalla. Tilapäisessä käytössä punaisen kristallin sisään ei saa sijoittaa muita tunnusmerkkejä.

Artiklan 4 kappaleen mukaan 3 artiklan säännökset punaisen kristallin ilmaisevasta käytöstä eivät muulla tavoin vaikuta sen tai muiden Geneven sopimusjärjestelmän tunnusmerkkien oikeudelliseen asemaan.

4 artikla. Artiklassa annetaan Punaisen Ristin kansainväliselle komitealle, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainväliselle liitolle sekä näiden valtuuttamalla henkilöstölle poikkeustapauksia koskeva oikeus käyttää punaisen kristallin tunnusta silloin, kun sen käyttö muiden tunnusten sijasta helpottaa näiden työtä. Merkkilain muuttamisesta annetussa hallituksen esityksessä ehdotetaan merkkilain muuttamista siten, että se sallii tällaisen käytön Suomessa.

5 artikla. Artiklan mukaan Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioihin osallistuva hengellinen ja lääkintähenkilöstö saa käyttää tunnukseen punaista ristiä, punaista puolikuuta tai punaista kristallia. Määräyksen tarkoituksena on sallia YK:n kriisinhallintaoperaatioiden monikansallisten joukkojen käyttää yhtä ja samaa tunnusmerkkiä, kun tähän asti kunkin valtion lääkintäjoukot ovat saaneet käyttää vain oman valtionsa pysyvää tunnusta. Yhtenäinen käyttö edellyttää kaikkien operaatioon osallistuvien valtioiden suostumusta. Artiklan säännökset koskevat vain sotilaallisia YK-operaatioita, eivät siis siviililuontoisia operaatioita.

6 artikla. Artiklan 1 kappaleessa asetetaan sopimuspuolille velvoite ehkäistä ja estää punaisen kristallin tunnuksen väärinkäyttöä. Kappaleen mukaan punaisen kristallin väärinkäyttöön sovelletaan samoja Geneven sopimusten ja niiden lisäpöytäkirjojen määräyksiä, joilla nykyisin suojataan punaista ristiä ja punaista puolikuuta. Tunnusmerkkien oikeaa käyttöä säännellään myös vuonna 1991 Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen 20. kansainvälisessä konferenssissa hyväksytyissä säännöissä (*Regulations on the*

use of the Emblem of the Red Cross or the Red Crescent by the National Societies).

Aseellisen selkkauksen oloissa tunnusmerkkien väärinkäytön kieltä tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että tunnusmerkkejä ei saa käyttää petollisessa tarkoituksessa sotilaallisen hyödyn saavuttamiseksi. Näin ollen merkeillä saa suojata vain rakennuksia ja ajoneuvoja, jotka tosiasiallisesti hoitavat lääkinnällisiä tehtäviä, ja niitä saa kantaa vain niiden käyttöön oikeutettu henkilöstö. Hyväksymällä pöytäkirjan Suomi sitoutuu tunnustamaan punaiselle kristallille tältäkin osin samanlaisen aseman kuin vanhemmille tunnusmerkeille.

Rauhan aikana tunnusmerkkejä saavat käyttää vain asevoimien lääkintäjoukot ja Punaisen Ristin liikkeeseen kuuluvat järjestöt, sekä luvanvaraisesti maksutonta lääkintähuoltoa tarjoavat tahot. Tunnusmerkkejä tai niihin sekoitettavissa olevia merkkejä ei siis saa käyttää luvatta esimerkiksi liiketoiminnassa. Itse merkkien ohella kiellettyä on käyttää väärin myös niihin viittaavia nimityksiä.

Suomessa kieltä käyttää punaisen ristin tunnusmerkkiä tällä tavoin väärin sisältyy merkkilakiin. Merkkilain uudistamiseen tähtävään hallituksen esityksen mukaan merkkilakia tulisi III lisäpöytäkirjan hyväksymisen yhteydessä muuttaa siten, että väärinkäytön kieltä ulottuisi myös punaiseen kristalliin. Samalla kieltä tulisi johdonmukaisuussyistä ja Suomen kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden täysimääräiseksi täyttämiseksi laajentaa koskemaan myös punaista puolikuuta.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolet voivat 1 kappaleen määräysten estämättä sallia tunnusmerkin tai sitä muistuttavan merkin käytön sellaisille muille tahoille, joiden oikeus merkin käyttöön on ollut olemassa ennen III lisäpöytäkirjan hyväksymistä. Lupaa ei kuitenkaan voida antaa, jos merkki näin käytettynä voisi sekaantua konfliktitilanteessa suojaavassa tarkoituksessa käytettyyn tunnusmerkkiin.

7 artikla. Artikla velvoittaa sopimuspuolet levittämään kansallisesti tietoa lisäpöytäkirjasta sekä rauhan että aseellisen selkkauksen aikana. Tämän yleisen tiedotus- ja koulutusvelvoitteen ohella määrätään erityisesti, että pöytäkirjan opiskelu on sisällytettävä sotilas-

koulutuksen ohjelmaan. Samalla siviiliväestöä on "kannustettava" opiskelemaan pöytäkirjaa.

Velvollisuus Geneven sopimusten tunnetuksi tekemiseen sisältyy jo entuudestaan Geneven sopimusjärjestelmään. Geneven sopimukset sisältyvät Suomen puolustusvoimien peruskoulutukseen niin varusmies- kuin johtajatasollakin. Lisäksi Suomen Punainen Risti järjestää puolustusvoimille täydentävää koulutusta ulkoasiainministeriön avustamana.

Suomessa Geneven sopimusten tiedotusvelvoitteen toteutumista seuraamaan on asetettu ulkoasiainministeriön johdolla kansainvälisen humanitaarisen oikeuden toimiva työryhmä, jossa edustettuina on useiden ministeriöiden ja Suomen Punaisen Ristin ohella myös kaksi kansalaisjärjestöä.

8 artikla. Artikla määrää, että lisäpöytäkirja on allekirjoituksia varten avoinna Geneven yleissopimusten sopimuspuolille kahdentoista kuukauden ajan sen hyväksymispäivästä. Lisäpöytäkirja hyväksyttiin 8 päivänä joulukuuta 2005. Sen on allekirjoittanut 58 valtiota.

9 artikla. Artiklan mukaan III lisäpöytäkirja on ratifioitava "mahdollisimman pian". Ratifioimiskirjojen tallettajana toimii Sveitsin liittoneuvosto, joka on myös Geneven yleissopimusten ja vuoden 1977 lisäpöytäkirjojen tallettaja.

10 artikla. Artiklan mukaan ne Geneven yleissopimusten sopimuspuolet, jotka eivät allekirjoittaneet sopimusta 8 artiklassa tarkoitettussa ajassa, voivat liittyä sopimukseen myöhemmin.

11 artikla. Artiklassa määrätään lisäpöytäkirjan voimaantulosta. Kansainvälisesti se tuli voimaan 14 päivänä tammikuuta 2007, kuusi kuukautta sen jälkeen, kun kaksi ratifioimiskirjaa oli talletettu. Suomen osalta lisäpöytäkirja tuli voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona Suomi tallettaa hyväksymiskirjansa.

12 artikla. Artiklassa määrätään lisäpöytäkirjan vaikutuksista Geneven yleissopimusten soveltamiseen. Artiklan määräykset on suunniteltu erityisesti aseellisten selkkausten oloja ajatellen.

Artiklan 1 kappaleen mukaisesti yleissopimuksia sovelletaan III lisäpöytäkirjalla täy-

dennettynä niiden valtioiden välisissä suhteissa, jotka ovat lisäpöytäkirjan sopimuspuolia.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että jos jokin aseellisen selkkauksen osapuolista ei ole sidottu lisäpöytäkirjaan, ovat siihen sidottu osapuolet kuitenkin velvollisia noudattamaan lisäpöytäkirjan määräyksiä keskinäisissä suhteissaan. Samoin ne ovat velvolliset noudattamaan määräyksiä suhteessa sellaiseen osapuoleen, joka ei ole oikeudellisesti sidottu lisäpöytäkirjaan, mutta joka tästä huolimatta hyväksyy sen määräykset ja soveltaa niitä. Määräyksellä on erityistä merkitystä tilanteissa, joissa aseellisessa selkkauksessa on mukana osapuolia, joiden ei voida katsoa toimivan minkään valtion nimissä. Tällainen ei-valtiollinen toimija ei olisi III lisäpöytäkirjan sopimuspuoli, mutta mikäli se tästä huolimatta kunnioittaa lisäpöytäkirjan määräyksiä, ovat selkkaukseen osallistuvat valtiot velvollisia kunnioittamaan samoja määräyksiä suhteessa tähän ei-valtiolliseen toimijaan. Vastaava määräys sisältyy vuoden 1977 I lisäpöytäkirjaan, joten 2 kappale ulottaa punaisen ristin ja punaisen puolikuun nauttiman suojan tältäkin osin myös punaiseen kristalliin.

13 artikla. Artiklassa säädetään lisäpöytäkirjan muuttamisesta. Kaikilla sopimuspuolilla on oikeus ehdottaa muutoksia, jotka on toimitettava tiedoksi tallettajana toimivalle Sveitsille. Tallettaja neuvottelee ehdotuksista muiden sopimuspuolten, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean sekä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälisen liiton kanssa. Näiden neuvottelujen pohjalta tallettaja päättää, onko muutosehdotuksen käsittelemistä varten aiheellista kutsua koolle konferenssi. Jos tähän päädytään, on konferenssiin kutsuttava kaikki Geneven sopimusten sopimuspuolet siitä riippumatta, ovatko ne allekirjoittaneet III lisäpöytäkirjan.

14 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet voivat irtisanoa sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti tallettajalle, joka tiedottaa asiasta muille sopimuspuolille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua irtisanomisilmoituksen vastaanottamisesta. Jos kyseinen sopimusvaltio on kuitenkin osallisena aseellisessa selkkauksessa tai miehittämis-

sä sinä hetkenä, jolloin irtisanomisen on määrä tulla voimaan, lisäpöytäkirja sitoo sopimusvaltiota tuon selkkauksen tai miehityksen päättymiseen asti. Tämän lisäedellytyksen tarkoituksena on estää sellaista sopimusvaltiota, joka katsoisi hyötyvänsä sopimuksesta vapautumisesta, irtisanoutumasta lisäpöytäkirjan mukaisista velvoitteistaan aseellisen selkkauksen kestäessä tai sellaisen välittömästi uhatessa. Artiklan 4 kappale täydentää sopimusvelvoitteiden kiertämisen estämiseen tähtäviä toimia vahvistamalla, ettei pöytäkirjan irtisanominen vaikuta sellaisiin velvoitteisiin, joita irtisanoutuvalle sopimuspuolelle on aiheutunut lisäpöytäkirjan nojalla sellaisista teoista, jotka on tehty ennen irtisanomisen voimaantuloa.

15 artikla. Artiklassa asetetaan lisäpöytäkirjan tallettajalle velvollisuus tiedottaa kaikille Geneven sopimusten osapuolille 1) kaikista allekirjoituksista, ratifioimisista ja liittymisistä, 2) lisäpöytäkirjan kansainvälisestä voimaantulosta, 3) muiden sopimuspuolten tekemistä muutosehdotuksista ja 4) irtisanomisista.

16 artikla. Artiklassa määrätään, että lisäpöytäkirja on saatettava Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristölle rekisteröitäväksi ja julkaistavaksi sen voimaantulon jälkeen, ja että myös YK:n sihteeristölle ilmoitetaan lisäpöytäkirjaa koskevista ratifioinneista, liittymisistä ja irtisanomisista.

17 artikla. Artiklan mukaan lisäpöytäkirjan alkuperäiskappale toimitetaan tallettajalle, joka antaa kaikille Geneven sopimusten sopimuspuolille siitä oikeaksi todistetun jäljennöksen. Lisäpöytäkirjan arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit määrätään keskenään yhtä todistusvoimaisiksi.

Liite. Lisäpöytäkirjaan sisältyy graafinen liite, jonka 1 artiklassa on kuva punaisen kristallin tunnuksesta (punainen vinoneliön muotoinen kehys valkoisella pohjalla). Liitteen 2 artiklassa kuvataan se, miten punaisen kristallin sisälle lisäpöytäkirjan 3 artiklan mukaisesti sijoitetaan jokin muu tunnusmerkki.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne pöytäkirjan määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

2 §. Lain 2 § sisältää tavanomaisen säännöksen siitä, että lain voimaantulosta määrätään tasavallan presidentin asetuksella.

3 Voimaantulo

Geneven sopimusten III lisäpöytäkirja tulee sen 11 artiklan määräysten mukaisesti voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun kaksi ratifioimiskirjaa on talletettu. Tämä edellytys on täyttynyt ja lisäpöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan 14 päivänä tammikuuta 2007. Suomen osalta lisäpöytäkirja tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona Suomi tallettaa oman hyväksymiskirjansa tallettajalle. Laki lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan samana päivänä. Samanaikaisesti näiden kanssa on tarkoitettu tulemaan voimaan myös merkkilain uudistamisesta annetussa hallituksen esityksessä ehdotettu laki eräiden kansainvälisesti suojattujen tunnusten käytöstä annetun lain muuttamisesta.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkinnan mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, jos 1) määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun oikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2)

määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, 4) määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä, tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymyksen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomen lailla annetun säädöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Lisäpöytäkirjan artikloissa 2 - 6 määrätään uuden kansainvälisesti suojatun tunnuksen, punaisen kristallin, käyttöön otosta. Tunnuksella on lisäpöytäkirjan mukaan punaisen ristin ja punaisen puolikuun kanssa yhtäläinen asema ja sama käyttötarkoitus. Punaisen ristin ja punaisen kristallin tunnuksista on voimassa lain säännöksiä. Punaisen ristin suojaamisesta on säädetty laissa eräiden kansainvälisesti suojattujen merkkien käytöstä (947/1979). Punaisen ristin ja punaisen kristallin oikeudenvastaisesta käytöstä on säädetty rikoslain muuttamisesta annetussa laissa (212/2008). Mainitut artiklat kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

Punaisen kristallin tunnuksen väärinkäytön ehkäisemisestä ja estämisestä määrätään pöytäkirjan 6 artiklan 1 kappaleessa. Kappaleen voidaan katsoa kuuluvan lainsäädännön alaan myös siksi, että sen määräykset vaikuttavat yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteisiin.

Pöytäkirjan 1 artiklan 2 kappale sisältää määräyksiä pöytäkirjan soveltamisalasta. Lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten sopimusmääräysten sisältöön ja soveltamiseen välillisesti vaikuttavat määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001). Artiklan 2 kappaleen määräykset kuuluvat näin ollen lainsäädännön alaan.

4.2 Käsittelyjärjestys

Lisäpöytäkirja ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Lisäpöytäkirja voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamiseksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että eduskunta hyväksyisi Genevessä 8 päivänä joulukuuta 2005 uuden tunnusmerkin käyttöönotosta tehdyn

Geneven vuoden 1949 yleissopimusten lisäpöytäkirjan.

Koska lisäpöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnalle seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Genevessä 8 päivänä joulukuuta 2005 uuden tunnusmerkin käyttöönotosta tehdyn Geneven vuoden 1949 yleissopimusten lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Genevessä 8 päivänä joulukuuta 2005 uuden tunnusmerkin käyttöönotosta tehdyn vuoden 1949 Geneven yleissopimusten lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministerin sijainen
Pääministeri *Matti Vanhanen*

**Geneven vuoden 1949 yleissopimusten
lisäpöytäkirja uuden tunnusmerkin
käyttöön otosta**

(III pöytäkirja)

Johdanto-osa

Korkeat sopimuspuolet, jotka vahvistavat 12 päivänä elokuuta 1949 tehtyjen Geneven yleissopimusten määräykset (erityisesti ensimmäisen Geneven yleissopimuksen 26, 38, 42 ja 44 artiklan) ja soveltuvin osin niiden 8 päivänä kesäkuuta 1977 tehtyjen lisäpöytäkirjojen määräykset (erityisesti ensimmäisen lisäpöytäkirjan 18 ja 38 artiklan ja toisen lisäpöytäkirjan 12 artiklan), jotka koskevat tunnusmerkkien käyttöä,

tahtovat täydentää edellä mainittuja määräyksiä tehostaakseen niiden suojavaikutusta ja yleismaailmallista luonnetta,

panevat merkille, ettei tämä pöytäkirja vaikuta korkeiden sopimuspuolten tunnustettuun oikeuteen jatkaa niiden tunnusmerkkien käyttöä, joita ne käyttävät Geneven yleissopimukseen ja soveltuvin osin niiden lisäpöytäkirjoihin perustuvien velvoitteidensa mukaisesti,

palauttavat mieliin, että velvollisuus kunnioittaa Geneven yleissopimusten ja niiden lisäpöytäkirjojen nojalla suojeltavia henkilöitä ja kohteita perustuu näiden kansainvälisen oikeuden mukaan suojattuun asemaan eikä riipu tunnusmerkkien, merkkien tai tunnusmerkinantojen käytöstä,

painottavat, ettei tunnusmerkkien ole tarkoitus sisältää uskonnollista, etnistä, rodullista, alueellista tai poliittista merkitystä,

korostavat, että on tärkeää varmistaa niiden velvoitteiden täysimittainen noudattaminen, jotka liittyvät Geneven yleissopimuksilla ja soveltuvin osin niiden lisäpöytäkirjoilla tunnustettuihin tunnusmerkkeihin,

palauttavat mieliin, että ensimmäisen Geneven yleissopimuksen 44 artiklassa erotetaan toisistaan tunnusmerkkien käyttö suojaamis- ja ilmaisemistarkoituksiin,

**Protocol additional to the Geneva
Conventions of 12 August 1949,
and relating to the Adoption
of an Additional Distinctive Emblem**

(Protocol III)

Preamble

The High Contracting Parties,

(PP1) Reaffirming the provisions of the Geneva Conventions of 12 August 1949 (in particular Articles 26, 38, 42 and 44 of the First Geneva Convention) and, where applicable, their Additional Protocols of 8 June 1977 (in particular Articles 18 and 38 of Additional Protocol I and Article 12 of Additional Protocol II), concerning the use of distinctive emblems,

(PP2) Desiring to supplement the aforementioned provisions so as to enhance their protective value and universal character,

(PP3) Noting that this Protocol is without prejudice to the recognized right of High Contracting Parties to continue to use the emblems they are using in conformity with their obligations under the Geneva Conventions and, where applicable, the Protocols additional thereto,

(PP4) Recalling that the obligation to respect persons and objects protected by the Geneva Conventions and the Protocols additional thereto derives from their protected status under international law and is not dependent on use of the distinctive emblems, signs or signals,

(PP5) Stressing that the distinctive emblems are not intended to have any religious, ethnic, racial, regional or political significance,

(PP6) Emphasizing the importance of ensuring full respect for the obligations relating to the distinctive emblems recognized in the Geneva Conventions, and, where applicable, the Protocols additional thereto,

(PP7) Recalling that Article 44 of the First Geneva Convention makes the distinction between the protective use and the indicative use of the distinctive emblems,

palauttavat lisäksi mieliin, että toisen valtion alueella toimivien kansallisten yhdistysten on varmistettava, että tunnusmerkkejä, joita ne aikovat käyttää tässä toiminnassa, saa käyttää toimintamaassa sekä kauttakulku- maassa tai -maissa,

ovat tietoisia niistä vaikeuksista, joita tietyt valtiot ja kansalliset yhdistykset voivat kohdata olemassa olevien tunnusmerkkien käyttämisessä, ja

panevat merkille Punaisen Ristin kansainvälisen komitean, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälisen liiton sekä Kansainvälisen Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liikkeen päätöksen säilyttää nykyiset nimensä ja tunnusmerkkinsä,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Pöytäkirjan noudattaminen ja soveltamisala

1. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan tätä pöytäkirjaa ja varmistamaan sen noudattamisen kaikissa olosuhteissa.

2. Tämä pöytäkirja vahvistaa ja täydentää 12 päivänä elokuuta 1949 tehtyjen neljän Geneven yleissopimuksen ("Geneven yleissopimukset") määräyksiä sekä soveltuvin osin niiden 8 päivänä kesäkuuta 1977 tehtyjen kahden lisäpöytäkirjan määräyksiä ("vuoden 1977 lisäpöytäkirjat"), jotka koskevat tunnusmerkkejä eli punaista ristiä, punaista puolikuuta sekä punaista leijonaa ja aurinkoa, ja sitä sovelletaan näissä määräyksissä tarkoitetuissa tilanteissa.

2 artikla

Tunnusmerkit

1. Tällä pöytäkirjalla tunnustetaan uusi tunnusmerkki Geneven yleissopimusten mukaisen tunnusmerkkien lisäksi ja samoihin käyttötarkoituksiin. Tunnusmerkeillä on yhtäläinen asema.

2. Uusi tunnusmerkki, joka muodostuu punaisesta vinoneliön muotoisesta kehyksestä valkoisella pohjalla, on tämän pöytäkirjan

(PP8) Recalling further that National Societies undertaking activities on the territory of another State must ensure that the emblems they intend to use within the framework of such activities may be used in the country where the activity takes place and in the country or countries of transit,

(PP9) Recognizing the difficulties that certain States and National Societies may have with the use of the existing distinctive emblems,

(PP10) Noting the determination of the International Committee of the Red Cross, the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies and the International Red Cross and Red Crescent Movement to retain their current names and emblems,

Have agreed on the following:

Article 1

Respect for and scope of application of this Protocol

1. The High Contracting Parties undertake to respect and to ensure respect for this Protocol in all circumstances.

2. This Protocol reaffirms and supplements the provisions of the four Geneva Conventions of 12 August 1949 ("the Geneva Conventions") and, where applicable, of their two Additional Protocols of 8 June 1977 ("the 1977 Additional Protocols") relating to the distinctive emblems, namely the red cross, the red crescent and the red lion and sun, and shall apply in the same situations as those referred to in these provisions.

Article 2

Distinctive emblems

1. This Protocol recognizes an additional distinctive emblem in addition to, and for the same purposes as, the distinctive emblems of the Geneva Conventions. The distinctive emblems shall enjoy equal status.

2. This additional distinctive emblem, composed of a red frame in the shape of a square on edge on a white ground, shall con-

liitteessä olevan kuvan mukainen. Tunnusmerkkiin viitataan tässä pöytäkirjassa "kolmannen pöytäkirjan mukaisena tunnusmerkinä".

3. Kolmannen pöytäkirjan mukaisen tunnusmerkin käytön ja kunnioittamisen edellytykset ovat samat kuin Geneven yleissopimuksilla ja soveltuvin osin vuoden 1977 lisäpöytäkirjoilla vahvistettujen tunnusmerkkien osalta.

4. Korkeiden sopimuspuolten asevoimien lääkintähenkilöstö ja hengellinen henkilöstö voi käyttää tilapäisesti jotakin tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua tunnusmerkkiä, jos tällä voidaan tehostaa suojelua, sanotun kuitenkin rajoittamatta niiden nykyisten tunnusmerkkien käyttöä.

3 artikla

Kolmannen pöytäkirjan mukaisen tunnusmerkin käyttö ilmaisemistarkoituksiin

1. Niiden korkeiden sopimuspuolten kansalliset yhdistykset, jotka päättävät käyttää kolmannen pöytäkirjan mukaista tunnusmerkkiä, voivat käyttäessään sitä asiaa koskevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti sijoittaa sen sisäpuolelle ilmaisemistarkoituksessa:

a) jonkin Geneven yleissopimuksilla tunnetun tunnusmerkin tai näiden tunnusmerkkien yhdistelmän tai

b) muun tunnusmerkin, jota korkea sopimuspuoli on tosiasiallisesti käyttänyt ja joka on tallettajan kautta annettu tiedoksi muille korkeille sopimuspuolille ja Punaisen Ristin kansainväliselle komitealle ennen tämän pöytäkirjan hyväksymistä.

Tunnusmerkit on sijoitettava kolmannen pöytäkirjan mukaisen tunnusmerkin sisäpuolelle tämän pöytäkirjan liitteessä olevan kuvan mukaisesti.

2. Kansallinen yhdistys, joka päättää sijoittaa kolmannen pöytäkirjan mukaisen tunnusmerkin sisäpuolelle muun tunnusmerkin 1 kappaleen mukaisesti, voi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti käyttää kyseisen tunnusmerkin nimitystä ja pitää sitä näkyvillä kansallisella alueellaan.

3. Kansalliset yhdistykset voivat kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, poikkeustapauk-

form to the illustration in the Annex to this Protocol. This distinctive emblem is referred to in this Protocol as the "third Protocol emblem".

3. The conditions for use of and respect for the third Protocol emblem are identical to those for the distinctive emblems established by the Geneva Conventions and, where applicable, the 1977 Additional Protocols.

4. The medical services and religious personnel of armed forces of High Contracting Parties may, without prejudice to their current emblems, make temporary use of any distinctive emblem referred to in paragraph 1 of this Article where this may enhance protection.

Article 3

Indicative use of the third Protocol emblem

1. National Societies of those High Contracting Parties which decide to use the third Protocol emblem may, in using the emblem in conformity with relevant national legislation, choose to incorporate within it, for indicative purposes:

a) a distinctive emblem recognized by the Geneva Conventions or a combination of these emblems; or

b) another emblem which has been in effective use by a High Contracting Party and was the subject of a communication to the other High Contracting Parties and the International Committee of the Red Cross through the depositary prior to the adoption of this Protocol.

Incorporation shall conform to the illustration in the Annex to this Protocol.

2. A National Society which chooses to incorporate within the third Protocol emblem another emblem in accordance with paragraph 1 above, may, in conformity with national legislation, use the designation of that emblem and display it within its national territory.

3. National Societies may, in accordance with national legislation and in exceptional

sisä ja työnsä helpottamiseksi käyttää tilapäisesti tämän pöytäkirjan 2 artiklassa tarkoitettua tunnusmerkkiä.

4. Tämä artikla ei vaikuta Geneven yleissopimuksilla ja tällä pöytäkirjalla tunnustettujen tunnusmerkkien oikeudelliseen asemaan, eikä se vaikuta sellaisen tunnusmerkin oikeudelliseen asemaan, joka on sijoitettu tämän artiklan 1 kappaleen mukaisesti osoittamistarkoituksessa kolmannen pöytäkirjan mukaisen tunnusmerkin sisäpuolelle.

4 artikla

Punaisen Ristin kansainvälinen komitea ja Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälinen liitto

Punaisen Ristin kansainvälinen komitea ja Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälinen liitto sekä niiden asianmukaisesti valtuutettu henkilöstö voi poikkeustapauksissa ja työnsä helpottamiseksi käyttää tämän pöytäkirjan 2 artiklassa tarkoitettua tunnusmerkkiä.

5 artikla

Yhdistyneiden Kansakuntien operaatiot

Yhdistyneiden Kansakuntien operaatioihin osallistuva lääkintähenkilöstö ja hengellinen henkilöstö voi osallistuvien valtioiden suostumuksella käyttää jotakin 1 ja 2 artiklassa mainituista tunnusmerkeistä.

6 artikla

Väärinkäytön ehkäiseminen ja estäminen

1. Geneven yleissopimusten ja soveltuvin osin vuoden 1977 lisäpöytäkirjojen määräyksiä tunnusmerkkien väärinkäytön ehkäisemisestä ja estämisestä sovelletaan yhtäläisesti kolmannen pöytäkirjan mukaiseen tunnusmerkkiin. Korkeat sopimuspuolet toteuttavat erityisesti toimenpiteet, joita tarvitaan 1 ja 2 artiklassa mainittujen tunnusmerkkien ja niiden nimitysten väärinkäytön ehkäisemiseksi

circumstances and to facilitate their work, make temporary use of the distinctive emblem referred to in Article 2 of this Protocol.

4. This Article does not affect the legal status of the distinctive emblems recognized in the Geneva Conventions and in this Protocol, nor does it affect the legal status of any particular emblem when incorporated for indicative purposes in accordance with paragraph 1 of this Article.

Article 4

International Committee of the Red Cross and International

Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

The International Committee of the Red Cross and the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, and their duly authorized personnel, may use, in exceptional circumstances and to facilitate their work, the distinctive emblem referred to in Article 2 of this Protocol.

Article 5

Missions under United Nations auspices

The medical services and religious personnel participating in operations under the auspices of the United Nations may, with the agreement of participating States, use one of the distinctive emblems mentioned in Articles 1 and 2.

Article 6

Prevention and repression of misuse

1. The provisions of the Geneva Conventions and, where applicable, the 1977 Additional Protocols, governing prevention and repression of misuse of the distinctive emblems shall apply equally to the third Protocol emblem. In particular, the High Contracting Parties shall take measures necessary for the prevention and repression, at all times, of any misuse of the distinctive emblems men-

ja estämiseksi kaikkina aikoina, mukaan lukien niiden petollinen käyttö ja niitä jäljittelevän merkin tai nimityksen käyttö.

2. Sen estämättä, mitä 1 kappaleessa määrätään, korkeat sopimuspuolet voivat sallia kolmannen pöytäkirjan mukaisen tunnusmerkin tai sitä jäljittelevän merkin aiempien käyttäjien jatkaa tätä käyttöä, jollei käyttö ole sellaista, että se näyttää aseellisen selkkauksen aikana antavan Geneven yleissopimusten ja soveltuvin osin vuoden 1977 lisäpöytäkirjojen mukaisen suojelun, ja jos oikeudet tähän käyttöön on saatu ennen tämän pöytäkirjan hyväksymistä.

7 artikla

Sopimuksen levittäminen

Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat levittämään tätä pöytäkirjaa omissa maissaan mahdollisimman laajalti sekä rauhan että aseellisten selkkausten aikana sekä erityisesti sisältämään pöytäkirjan opiskelun sotilaskoulutuksensa ohjelmiin ja kannustamaan siviiliväestöä opiskelemaan pöytäkirjaa, jotta tämä asiakirja tulisi tunnetuksi asevoimille ja siviiliväestölle.

8 artikla

Allekirjoittaminen

Tämä pöytäkirja avataan allekirjoittamista varten Geneven yleissopimusten sopimuspuolille sen hyväksymispäivänä, ja se on avoinna kahdentoista kuukauden ajan.

9 artikla

Ratifiointi

Tämä pöytäkirja on ratifioitava mahdollisimman pian. Ratifioimiskirjat talletetaan Geneven yleissopimusten ja vuoden 1977 lisäpöytäkirjojen tallettajan, Sveitsin liittoneuvoston huostaan.

tioned in Articles 1 and 2 and their designations, including the perfidious use and the use of any sign or designation constituting an imitation thereof.

2. Notwithstanding paragraph 1 above, High Contracting Parties may permit prior users of the third Protocol emblem, or of any sign constituting an imitation thereof, to continue such use, provided that the said use shall not be such as would appear, in time of armed conflict, to confer the protection of the Geneva Conventions and, where applicable, the 1977 Additional Protocols, and provided that the rights to such use were acquired before the adoption of this Protocol.

Article 7

Dissemination

The High Contracting Parties undertake, in time of peace as in time of armed conflict, to disseminate this Protocol as widely as possible in their respective countries and, in particular, to include the study thereof in their programmes of military instruction and to encourage the study thereof by the civilian population, so that this instrument may become known to the armed forces and to the civilian population.

Article 8

Signature

This Protocol shall be open for signature by the Parties to the Geneva Conventions on the day of its adoption and will remain open for a period of twelve months.

Article 9

Ratification

This Protocol shall be ratified as soon as possible. The instruments of ratification shall be deposited with the Swiss Federal Council, depositary of the Geneva Conventions and the 1977 Additional Protocols.

10 artikla

Sopimukseen liittyminen

Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten Geneven yleissopimusten sopimuspuolille, jotka eivät ole allekirjoittaneet sitä. Liittymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan.

11 artikla

Voimaantulo

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun kaksi ratifioimis- tai liittymiskirjaa on talletettu.

2. Jokaisen Geneven yleissopimusten sopimuspuolen osalta, joka myöhemmin ratifioi tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen, pöytäkirja tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tämä sopimuspuoli on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

12 artikla

Sopimusten väliset suhteet tämän pöytäkirjan tultua voimaan

1. Milloin Geneven yleissopimusten sopimuspuolet ovat myös tämän pöytäkirjan sopimuspuolia, yleissopimuksia sovelletaan tällä pöytäkirjalla täydennettyinä.

2. Milloin tämä pöytäkirja ei sido jotakin selkkauksen osapuolista, se sitoo jatkuvasti pöytäkirjan sopimuspuolia niiden keskinäisissä suhteissa. Lisäksi pöytäkirja sitoo sopimuspuolia suhteessa sellaiseen osapuoleen, jota se ei sido, jos tämä osapuoli hyväksyy pöytäkirjan määräykset ja soveltaa niitä.

13 artikla

Muutokset

1. Jokainen korkea sopimuspuoli voi ehdottaa muutoksia tähän pöytäkirjaan. Muutosehdotuksen teksti annetaan tiedoksi tallettajalle, joka neuvoteltuaan kaikkien korkeiden sopimuspuolten, Punaisen Ristin kansainvälisen

Article 10

Accession

This Protocol shall be open for accession by any Party to the Geneva Conventions which has not signed it. The instruments of accession shall be deposited with the depositary.

Article 11

Entry into force

1. This Protocol shall enter into force six months after two instruments of ratification or accession have been deposited.

2. For each Party to the Geneva Conventions thereafter ratifying or acceding to this Protocol, it shall enter into force six months after the deposit by such Party of its instrument of ratification or accession.

Article 12

Treaty relations upon entry into force of this Protocol

1. When the Parties to the Geneva Conventions are also Parties to this Protocol, the Conventions shall apply as supplemented by this Protocol.

2. When one of the Parties to the conflict is not bound by this Protocol, the Parties to the Protocol shall remain bound by it in their mutual relations. They shall furthermore be bound by this Protocol in relation to each of the Parties which are not bound by it, if the latter accepts and applies the provisions thereof.

Article 13

Amendment

1. Any High Contracting Party may propose amendments to this Protocol. The text of any proposed amendment shall be communicated to the depositary, which shall decide, after consultation with all the High

komitean sekä Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälisen liiton kanssa päättää, tulisiko kutsua koolle konferenssi käsittelemään ehdotettua muutosta.

2. Tallettaja kutsuu konferenssiin kaikki korkeat sopimuspuolet ja Geneven yleissopimusten sopimuspuolet riippumatta siitä, ovatko ne allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

14 artikla

Irtisanominen

1. Jos korkea sopimuspuoli irtisanoo tämän pöytäkirjan, irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua irtisanomiskirjan vastaanottamisesta. Jos kuitenkin irtisanoutuva sopimuspuoli on kyseisen vuoden päättyessä osapuolena aseellisessa selkkauksessa tai miehittämisessä, irtisanominen tulee voimaan aseellisen selkkauksen tai miehittämisen päätyttyä.

2. Irtisanomisesta ilmoitetaan kirjallisesti tallettajalle, joka toimittaa irtisanomisen tiedoksi kaikille korkeille sopimuspuolille.

3. Irtisanominen tulee voimaan vain irtisanoutuvan sopimuspuolen osalta.

4. Edellä olevan 1 kappaleen mukainen irtisanominen ei vaikuta velvoitteisiin, joita irtisanoutuvalle sopimuspuolelle on jo aiheutunut tämän pöytäkirjan mukaisesti aseellisen selkkauksen tai miehittämisen johdosta sellaisten tekojen osalta, jotka on suoritettu ennen irtisanomisen voimaantuloa.

15 artikla

Tiedotukset

Tallettaja tiedottaa korkeille sopimuspuolille ja Geneven yleissopimusten sopimuspuolille riippumatta siitä, ovatko ne allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan:

a) tämän pöytäkirjan allekirjoituksista sekä 8, 9 ja 10 artiklan mukaisista ratifioimis- ja liittymiskirjojen tallettamisista;

b) tämän pöytäkirjan 11 artiklan mukaisesta voimaantulopäivästä kymmenen päivän kuluessa tästä voimaantulosta;

Contracting Parties, the International Committee of the Red Cross and the International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, whether a conference should be convened to consider the proposed amendment.

2. The depositary shall invite to that conference all the High Contracting Parties as well as the Parties to the Geneva Conventions, whether or not they are signatories of this Protocol.

Article 14

Denunciation

1. In case a High Contracting Party should denounce this Protocol, the denunciation shall only take effect one year after receipt of the instrument of denunciation. If, however, on the expiry of that year the denouncing Party is engaged in a situation of armed conflict or occupation, the denunciation shall not take effect before the end of the armed conflict or occupation.

2. The denunciation shall be notified in writing to the depositary, which shall transmit it to all the High Contracting Parties.

3. The denunciation shall have effect only in respect of the denouncing Party.

4. Any denunciation under paragraph 1 shall not affect the obligations already incurred, by reason of the armed conflict or occupation, under this Protocol by such denouncing Party in respect of any act committed before this denunciation becomes effective.

Article 15

Notifications

The depositary shall inform the High Contracting Parties as well as the Parties to the Geneva Conventions, whether or not they are signatories of this Protocol, of:

a) signatures affixed to this Protocol and the deposit of instruments of ratification and accession under Articles 8, 9 and 10;

b) the date of entry into force of this Protocol under Article 11 within ten days of said entry into force;

- c) 13 artiklan mukaisesti vastaanotetuista tiedoksiannoista;
d) 14 artiklan mukaisista irtisanomisista.

- c) communications received under Article 13;
d) denunciations under Article 14.

16 artikla

Rekisteröinti

1. Tämän pöytäkirjan tultua voimaan tallettaja toimittaa sen Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristölle rekisteröitäväksi ja julkaistavaksi Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaisesti.

2. Tallettaja ilmoittaa myös Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristölle kaikista vastaanottamistaan tätä pöytäkirjaa koskevista ratifioinneista, liittymisistä ja irtisanomisista.

17 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämän pöytäkirjan alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan tallettajan huostaan, joka toimittaa sen oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille Geneven yleissopimusten sopimuspuolille.

Geneve, 8 joulukuuta 2005

Article 16

Registration

1. After its entry into force, this Protocol shall be transmitted by the depositary to the Secretariat of the United Nations for registration and publication, in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

2. The depositary shall also inform the Secretariat of the United Nations of all ratifications, accessions and denunciations received by it with respect to this Protocol.

Article 17

Authentic texts

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the depositary, which shall transmit certified true copies thereof to all the Parties to the Geneva Conventions.

Geneva, 8 December 2005

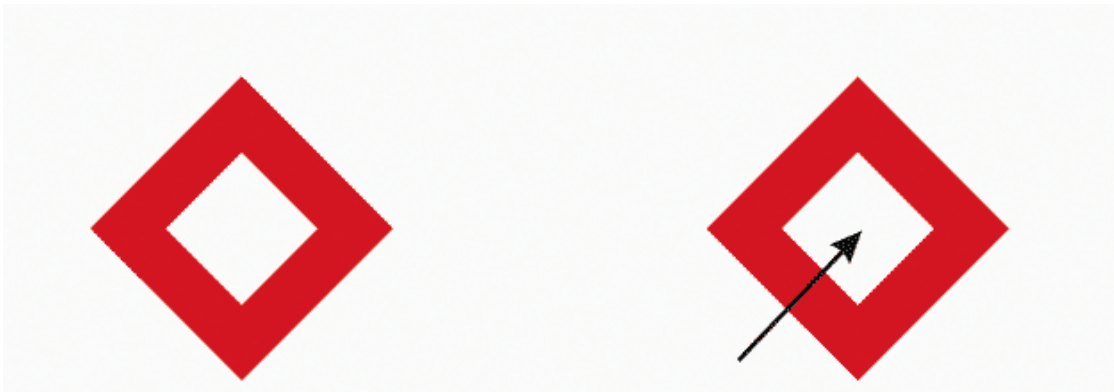
LIITE**KOLMANNEN PÖYTÄKIRJAN MUKAINEN TUNNUSMERKKI**

(Pöytäkirjan 2 artiklan 2 kappale ja 3 artiklan 1 kappale)

1 artikla
Tunnusmerkki

2 artikla
Kolmannen pöytäkirjan mukaisen tunnusmerkin käyttö osoittamistarkoituksessa

Sisällyttäminen Art. 3 mukaisesti

ANNEX

THIRD PROTOCOL EMBLEM

(Article 2, paragraph 2 and Article 3, paragraph 1 of the Protocol)

Article 1 - Distinctive emblem

Article 2 - Indicative use of the third Protocol emblem

Incorporation in accordance with Art. 3